

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

" _____ " _____ 2019 року

Методи та моделі дослідження економічних процесів
та управління проектами у туризмі
робоча програма для студентів

Галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
Спеціальність	242 «Туризм»
Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітня програма	«Туризм»

Вид дисципліни	нормативна
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри економічної кібернетики

Гур'янова Л.С.

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри економічної кібернетики
Протокол № 1 від 27.08.2019 р.

Розробники:

Клебанова Тамара Семенівна, д.е.н., проф. кафедри економічної кібернетики

Панасенко Оксана Володимирівна, к.е.н., доц. кафедри економічної кібернетики

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри
2019/2020	27.08.2019 р.	№ 1	

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методи та моделі дослідження економічних процесів та управління проектами у туризмі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра зі спеціальності 242 «Туризм», спеціалізації «Туризм».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є математичні методи і моделі, що дозволяють досліджувати соціально-економічні системи, які функціонують в умовах нестаціонарного зовнішнього середовища та сукупність методів розробки, аналізу і реалізації проектних рішень у туризмі.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Моделі оцінки та аналізу стану соціально-економічних систем.
2. Методологія застосування управління проектами у туризмі.

Мета навчальної дисципліни: Метою викладання навчальної дисципліни «Методи та моделі дослідження економічних процесів та управління проектами у туризмі» є вивчення теоретичних основ і можливостей практичного застосування методів моделювання економічних систем, що функціонують в умовах невизначеності та формування системи теоретичних знань і практичних навичок з методології управління проектами у туризмі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методи та моделі дослідження економічних процесів та управління проектами у туризмі» є оволодіння практичними навичками прийняття рішень в умовах невизначеності у процесі управління проектами в туризмі за умови обмеженості ресурсів за допомогою використання сучасних економіко-математичних методів і моделей та пакетів прикладних програм.

Курс	1М	
Семестр	2	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	20
	лабораторні	20
Самостійна робота		110
Форма підсумкового контролю	іспит	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Мікроекономіка	Методологія і організація наукових досліджень у туризмі
Макроекономіка	
Вища математика	
Менеджмент	
Фінанси	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
ЗК 2. Здатність планувати та управляти проектами	РН2) Здатність розуміти і застосовувати на практиці теорії та методологію системи наук, які формують туризмологію РН3) Здатність використовувати інформаційно-інноваційні методи і технології в сфері туризму
ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт	РН4) Знання закономірностей, принципів та механізмів функціонування туристичного ринку РН5) Здатність оцінювати кон'юнктуру туристичного ринку, інтерпретувати результати дослідження та прогнозувати напрями розвитку суб'єкта підприємницької діяльності в сфері рекреації і туризму
СК 5. Усвідомлення теоретичних засад та моделей функціонування надпросторових макрорегіонів, причинно-наслідкових зв'язків між явищами та подіями, що спонукаються процесами глобалізації і регіоналізації	РН1) Знання передових концепцій, методів науково-дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму та рекреації РН16) Демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень
СК 6. Уміння досліджувати сучасні тенденції розвитку світового ринку туристичних послуг, динаміку та структуру міжнародних туристичних потоків, виділяти та оцінювати їх якісні характеристики	РН8) Здатність розв'язувати науково-прикладні проблеми в сфері рекреації і туризму РН17) Приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та методів прогнозування
СК 8. Здатність розробляти регіональні програми підтримки туристичної галузі, формувати інформаційно-комунікаційну мережу між представниками органів влади різних рівнів, громадськими організаціями та суб'єктами підприємницької діяльності	РН7) Здатність розробляти та реалізовувати проекти в сфері рекреації, туризму, гостинності РН14) Використовувати комунікативні навички і технології, ініціювати запровадження методів комунікативного менеджменту в практику діяльності суб'єктів туристичного бізнесу
СК 10. Використання набутих базових уявлень про сучасні інформаційні технології у процесі постановки задачі організації діяльності туристичного підприємства перед фахівцями технологічних галузей	РН6) Здатність здійснювати управління підприємством індустрії туризму та рекреації РН20) Ініціювати інноваційні комплексні проекти, проявляти лідерство під час їх реалізації

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Моделі оцінки та аналізу стану соціально-економічних систем

Тема 1. Основні поняття багатомірного статистичного аналізу

- 1.1. Основні поняття БСА.
- 1.2. Сутність задач класифікації і зниження розмірності, їх особливості.
- 1.3. Поняття багатомірного об'єкта.
- 1.4. Поняття подібності. Міри подібності і їх характеристика.

Тема 2. Методи кластерного аналізу. Класифікація без навчання

- 2.1. Загальна характеристика методів кластерного аналізу.
- 2.2. Класифікація кластер-процедур.
- 2.3. Ієрархічні (агломеративні і дивизимні) кластер-процедури. Ітеративні методи.
- 2.4. Лінійне і нелінійне упорядкування багатомірних об'єктів.

Тема 3. Методи дискримінантного аналізу. Класифікація з навчанням

- 3.1. Основні положення дискримінантного аналізу
- 3.2. Дискримінантні функції і їх геометрична інтерпретація
- 3.3. Розрахунок коефіцієнтів дискримінантної функції

Тема 4. Методи редукції

- 4.1. Особливості застосування методів редукції.
- 4.2. Загальна характеристика методів неповної та повної редукції.
- 4.3. Таксономічний показник рівня розвитку об'єктів.
- 4.4. Вибір репрезентантів груп.

Змістовий модуль 2. Методологія застосування управління проектами у туризмі

Тема 5. Сутність, класифікація і оточення проектів.

- 5.1. Сутність системи управління проектом у туризмі.
- 5.2. Ознаки класифікації проектів. Типи проектів, їх характеристика.
- 5.3. Поняття зовнішнього і внутрішнього середовища проекту. Чинники зовнішнього та внутрішнього середовища проекту.
- 5.4. Учасники проекту. Функції учасників проекту.
- 5.5. Поняття життєвого циклу проекту (ЖЦП).

Тема 6. Планування в УП

- 6.1. План реалізації проекту, його структура.
- 6.2. Методи планування. Лінійні діаграми. Діаграми Ганта. Методи сітьового планування.
- 6.3. Метод оцінки й аналізу програм – Program Evaluation and Review Technique (PERT).

Тема 7. Управління часом у проекті

- 7.1. Управління часом та його зв'язок з іншими функціями управління.
- 7.2. Оптимізація часових характеристик. Використання резервів часу.
- 7.3. Контроль за розвитком проекту та його часовими характеристиками.

Тема 8. Управління вартістю проекту

- 8.1. Методи оцінки та прогнозування вартості проекту.
- 8.2. Визначення джерел фінансування і бюджету проекту.
- 8.3. Баланс грошових надходжень і витрат.
- 8.4. Контроль за використанням та надходженням грошових коштів.

Тема 9. Управління якістю в проекті

- 9.1. Сутність управління якістю в проекті та його основні функції.
- 9.2. Управлінські аспекти забезпечення якості.
- 9.3. Технічні аспекти забезпечення якості проекту.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту складати іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння роботи обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 20 тестових стереотипних завдань, діагностичного та евристичного завдання, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями

(вказати засоби оцінювання згідно з технологічною картою)

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Лабораторні заняття	Завдання за темами	Поточні КР	Презентація	Усього
Змістовий модуль 1.	Тема 1	2,3 тиждень	0,5	0,5	-	-	1
	Тема 2	2,3 тиждень	0,5	0,5	6	-	7
	Тема 3	4,7 тиждень	0,5	0,5	-	-	1
	Тема 4	4,7 тиждень	0,5	0,5	6	5	12

Змістовий модуль 2.	Тема 5	5,10 тиждень	0,5	0,5	6	-	-	7
	Тема 6	5,10 тиждень	0,5	0,5	-	-	-	1
	Тема 7	9,11 тиждень	1	1	6	-	-	8
	Тема 8	13,15 тиждень	0,5	0,5	6	-	-	7
	Тема 9	13,15 тиждень	0,5	0,5	-	5	10	16
Іспит								40
Усього			5	5	30	10	10	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

- Афанасьев Н. В. Проектный анализ : Конспект лекций / Н.В. Афанасьев, Л.И. Телишевская. -Х.:ХГЭУ, 2001. - 171 с.
- Афанасьев М. В. Управління проектами=Management of projects:навч.-метод. посіб. / М. В. Афанасьев, І. В. Гондарева; Харківський національний економічний університет. – Х.: ІНЖЕК, 2007. – 271 с.-(іл.). - Навчальне видання; Бібліогр. с. 269- 270.
- Барсемян А. А. Методы и модели анализа данных: OLAP и Data Mining / А. А. Барсемян, М. С. Куприянов, В. В. Степаненко, И. И. Холод. – СПб.: БХВ-Петербург, 2004. – 336 с.
- Богданов В. Управление проектами в Microsoft Project 2003:Учеб. курс. - СПб.: Питер, 2004. -603 с.
- Бондаренко А.П. Управление проектами:Учеб. пособ./А.П. Бондаренко, Л.Н. Бондаренко, В.Д. Рогожин. - Х.: ХГЭУ, 2003. - 211 с.
- Гондарева І.В. Управління проектами:навч. посіб./І.В. Гондарева; Харківський національний економічний університет. -Х.:ХНЕУ, 2007. - 347 с.-(іл.); Бібліогр.: с. 331- 334.Глосарій термінів с. 321- 330; Дод. с. 337- 345.
- Дитхелм Г. Управление проектами:В 2 т.; Пер. с нем..Т. 1:Основы. - СПб.:Бизнес-пресса, 2003. - 389 с.
- Дитхелм Г. Управление проектами:В 2 т.; Пер. с нем..Т. 2: Особенности.- СПб.:Бизнес-пресса, 2003. - 273 с.

9. Дубров А.М., Мхитарян В.С., Трошин Л.И. Многомерные статистические методы. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 350 с.
10. Емельянов А.А. Имитационное моделирование экономических процессов: Учеб. пособие / Емельянов А.А., Власова Е.А., Дума Р.В. - М.: Финансы и статистика, 2002. - 368 с.
11. Кавчук Е.В. Искусственные нейронные сети и генетические алгоритмы. Учебное пособие / Е.В. Кавчук, Э. Хантер. – Донецк: ДонГУ, 2000. – 200 с.
12. Кобиляцкий Л.С. Управління проектами. – К.: ТОВ “Лібра”, 2002. – 198 с.
13. Королев Д. Эффективное управление проектами. -М.:ОЛМА-ПРЕСС, 2003. - 125 с.
14. Кучеренко В.Р. Управління діловими проектами:навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів/В.Р. Кучеренко, О.С. Маркітан; Одес. держ. екон. ун-т.-К.:Центр навчальної літератури, 2005. - 279 с.-(іл); Бібліогр.: с. 278- 279
15. Лук'яненко І. Економетрика / І. Лук'яненко, Л. Краснікова. – К.: Товариство “Знання”, КОО, 1998. – 494 с.
16. Магнус Я. Р. Эконометрика. / Я. Р. Магнус, П. К. Катышев, А. А. Пересецкий. – М.: Дело, 1997. – 248 с.
17. Мулен Э. Теория игр с примерами из математической экономики. – М.: Мир, 1985. – 200с.
18. Новиков Д.А. Управление проектами: организационные механизмы:учеб. пособие/Д.А. Новиков; РАН Ин-т проблем упр. им. В.А. Трапезникова. -М.:ПМСОФТ, 2007. - 139 с.-(ил.); Библиогр.: с. 132- 139.
19. Планування проектних дій: Навч. посіб. – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 216 с.
20. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях. – М.: Статистика, 1980. – 151 с.
21. Проектний аналіз:навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів/В.С. Рижиков, М.М. Яковенко, О.В. Латишева [та ін.]. -К.:Центр навчальної літератури, 2007. - 383 с.-(іл.); Бібліогр.: с. 377- 383.Дод. с. 353- 376.
22. Пушкар О.І. Управління великомасштабними проектами:Навч. посіб.-Х.:ХДЕУ, 2000. - 248 с.
23. Сидоренко В.Н. Системная динамика. - М.: Экономический факультет МГУ, ТЕИС, 1998. - 205 с.
24. Тянь Р.Б. Управління проектами:Підруч./Р.Б. Тянь, Б.І. Холод, В.А. Ткаченко ; Дніпропетр. ун-т екон. та права. -К.:ЦУЛ, 2004. - 221 с.
25. Управление проектами / Под ред. В.Д. Шапиро. – СПб: “ДваТри”, 1996. – 610 с.
26. Управление проектом. Основы проектного управления / Под ред. М.Л. Разу. – М.: КНОРУС, 2007. – 768 с.
27. Управління проектами: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 168 с.
28. Фатрелл Р.Т. Управление программными проектами=достижение оптимального качества при минимуме затрат:Пер. с англ./Роберт Т.Фатрелл, Дональд Ф. Шафер, Линда И. Шафер. -М.:Вильямс, 2002. - 1125 с.
29. Хмиль Т.М. Проектный менеджмент:Конспект лекций/Т.М. Хмиль, Л.О. Шишмарева. -Х.:ХГЭУ, 2003. -83 с.

Додаткова

30. Андрейчиков А. В. Интеллектуальные информационные системы: Учебник / А. В. Андрейчиков, О. Н. Андрейчикова. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 424 с.

31. Бабешко Л.О. Основы эконометрического моделирования. – М.: КомКнига, 2006. – 432 с.
32. Бардиш Г.О. Проектний аналіз: підручник/Г.О. Бардиш; НБУ Львівський банківський ін-т. - 2-ге вид., стер. - К.: Знання, 2006. - 415 с. -(іл.); Бібліогр.: с. 355--358. Дод. с. 359- 415
33. Бизнес-план инвестиционного проекта. Отечественный и зарубежный опыт. Современная практика: Учеб. пособ. / Под ред. В.М. Попова. - 5-е изд., перераб. и доп. - М.: Финансы и статистика, 2001. - 431 с.
34. Борисова Л.Г. Организационный дизайн. Современные концепции управления: Учеб. пособ. для вузов. - М.: Дело, 2003. - 398 с.
35. Боровиков В.П., Боровиков И.П. STATISTICA Статистический анализ и обработка данных в среде WINDOWS. – М.: Информационно-издательский дом «Филинь», 1997. – 608 с.
36. Верба В.А. Проектний аналіз: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни/В.А. Верба, О.М. Гребешкова, О.В. Востряков ; КНЕУ. -К.: КНЕУ, 2002. - 297 с
37. Виханский О.С. Стратегическое управление: Учеб.- 2-е изд., перераб. и доп.-М.:Гардарики, 2002. - 292 с.
38. Вітлінський В.В., Наконечний С.І., Шарапов О.Д. Економічний ризик і методи його вимірювання. – К.: КНЕУ, 2000. – 292с.
39. Гужва В.М. Інформаційні системи і технології на підприємствах: Навч. посіб./В.М. Гужва; Київ. нац. екон. ун-т. -К.:КНЕУ, 2005. - 400 с.-(іл.); Бібліогр. с. 398
40. Дитхелм Г. Управление проектами. В 2 т. Т.1: пер. с нем. – СПб.: Изд. дом «Бизнес-пресса», 2003. – 400с.
41. Єгоршин О.О., Зосімов А.М., Пономаренко В.С. Методи багатовимірного статистичного аналізу: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 208с.
42. Катасонов В.Ю. Проектное финансирование: организация, управление риском, страхование / В.Ю. Катасонов, Д.С. Морозов. - М.: Анкил, 2000. - 270 с.
43. Керцнер Г. Стратегическое планирование для управления проектами с использованием модели зрелости: Пер. с англ. / Под общ. ред. А.Д. Баженова. - М.: ДМК Пресс, 2003. - 318 с.
44. Клейнер Дж. Статистические методы в имитационном моделировании. – М.: Статистика, 1978. – 256с.
45. Ковалев В.В. Методы оценки инвестиционных проектов. - М.: Финансы и статистика, 2000. - 143 с.
46. Куперштейн В.И. Microsoft Project в делопроизводстве и управлении. - СПб.: БХВ-Петербург, 2003. - 461 с.
47. Производственный менеджмент: Учеб./Под ред. С.Д. Ильенковой. -М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. - 583 с.
48. Скібіцька Л.І. Менеджмент: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів/Л.І. Скібіцька, О.М. Скібіцький. - К.: Центр навчальної літератури, 2007. - 415 с.; Бібліогр.: с. 412 - 415
49. Сошникова Л.А., Тамашевич В.Н., Уебе Г., Шефер М. Многомерный статистический анализ в экономике / Под ред. проф. В.Н. Тамашевича. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. – 598с.
50. Телишевська Л.І. Проектний аналіз у схемах: Навч. посібник / Л. І. Телишевська; Харківський національний економічний університет. - Х.: ІНЖЕК, 2005. - 255 с. - (іл.). - Навчальне видання; Бібліогр. с. 253 - 255
51. Товб А.С., Ципес Г.Л. Управление проектами: стандарты, методы, опыт. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2003. – 240 с.
52. Уильямс Д. Управление программами на предприятии. Создание реальной ценности с помощью программ и проектов проведения

преобразований=Enterprise Programme Management Delivering Value/Д. Уильямс, Т. Парр; Пер. с англ. В.О. Шагоян; Под ред. Е.Е. Козлова. -Днепропетровск:Баланс Бизнес Букс, 2005. - 295 с.-(ил.). ;Библиогр. с. 290. Глоссарий с. 280- 282; Предм. указ. с. 291- 295

53. Управленческий консультант Настольная книга руководителя, Кн. 2. - К.: Фолиант, 2006. - 415 с.-(ил.).

54. Федорова Н.Н. Организационная структура управления предприятием:Учеб. пособ. для вузов. - М.: Кнорус, 2003. - 250 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

55.Сервер Государственного комитета статистики Украины // www.ukrstat.gov.ua

56. Сервер Национального банка Украины // www.bank.gov.ua

57. Украинская инвестиционная газета // www.investgazeta.net

58. Украинская инвестиционная газета // www.investgazeta.net

59. Украинский финансовый сервер // www.ifs.kiev.ua

60. Программные продукты в сфере анализа данных // www.i2.com.ua